

با احتیاط از این میدان مین عبور کنید!
عاطفه خسروی
مدیر مسئول

مراسم تحلیف چهاردهمین دوره ریاست جمهوری سه شنبه، ۹ مرداد برگزار می‌شود و با طی کردن برخی روند‌های قانونی، رئیس‌جمهوری منتخب در پاسنور مستقر خواهد شد. براساس اصل ۱۲۱ قانون اساسی، رئیس‌جمهوری در مجلس شورای اسلامی و در حضور رئیس قوه قضاییه و اعضای شورای نگهبان سوگند یاد و سوگندنامه ریاست جمهوری را امضا می‌کند. به این ترتیب مسعود پزشکیان به‌عنوان رئیس‌جمهوری ایران پس از گرفتن رای اعتماد از مجلس، به‌طور رسمی مجوز حضور در پاسنور را پیدا و با معرفی کابینه فعالیت خود را آغاز می‌کند. براساس شواهد و شرایط موجود به‌نظر می‌رسد نهمین رئیس‌جمهوری ایران روزهایی سخت پیش‌رو داشته باشد و خودش هم می‌داند که باتوجه به وضعیت اقتصاد و بازار قرار نیست برای شرفش فرزند پهن کند. عرصه اقتصاد ایران بیشتر شبیه میدان مین است که باید یکی پس از دیگری با احتیاط کامل خنثی شوند.

تورم افسارگسیخته، بحران عدالت اجتماعی، افزایش نقدینگی و پایه پولی، مدیریت بازار ارز، ساخت مسکن و کنترل اجاره، نظارت بر بازار و کنترل نرخ کالاها، آسانی، رسیدگی به مناطق محروم و حاشیه‌های شهرهای پرجمعیت، توجه به موضوعات فرهنگی و حرکت به سمت رفع آسیب‌های اجتماعی، تنها بخشی از مسائلی است که رئیس‌جمهوری منتخب در بدو ورود به ساختمان پاسنور باید به فکر چاره‌اندیشی برای آن باشد. در نگاه کلی می‌توان چالش‌های پیش‌روی دولت چهاردهم را در ۳ بعد اقتصادی، سیاسی و محیط‌زیستی بررسی کرد. در بعد اقتصادی، دولت جدید ناگزیر است برای رفع مشکلاتی مانند ناترازی بودجه، ناترازی بانک‌ها و ناترازی انرژی چاره‌اندیشی کند.

در بعد سیاسی باید بهبود روابط خارجی، رفع تحریم‌ها و خروج از لیست سیاه FATF که پیش‌نیازهایی برای رشد اقتصادی یادآور محسوب می‌شوند، در دستور کار قرار گیرند.

سومین چالش مربوط به مسائل محیط‌زیستی مانند بحران آب است که در صورت عدم اقدام عاجل دولت در این زمینه می‌تواند به تهدید جدی علیه حیات انسان در بسیاری از شهرها تبدیل شود.

با این اوصاف به‌نظر می‌رسد دولت چهاردهم در مسیر چهار ساله خود با فرازونشیب‌های مختلفی دست‌وپنجه نرم کند که البته می‌شود با مدیریت صحیح چه از بعد داخلی و چه از بعد خارجی، تا حد قابل توجهی از بار مشکلات و چالش‌های آینده کاست.

از سوی دیگر واکنش مثبت بازارها به انتخاب پزشکیان در یک هفته گذشته، بارقه‌های امید برای آینده‌ای بهتر را نمایان‌تر از قبل کرده است. چنانچه با اعلام نهایی پیروزی پزشکیان، نرخ دلار با ریزشی مطلوب در کانال ۵۸ هزار تومانی قرار گرفت و سکه هم با نرخی حدود یک میلیون تومان کمتر از معاملات هفته قبل از انتخابات خرید و فروش شد. بازار سهام سبزپوش شد و صندوق‌های طلا همگی حباب کم کردند. همچنین نرخ ارزها، ۴ روز پس از اعلام پیروزی مسعود پزشکیان به سایت‌ها و اپلیکیشن‌های آنلاین برگشت.

هر چند مجموع این اتفاقات چشم‌انداز جدیدی را پیش روی بازارهای پولی و مالی قرار داده، اما نباید و نمی‌توان انتظار معجزه داشت. ثبات در بازارهای یادشده و بهبود شرایط اقتصاد کار راحتی نیست؛ تا آنجا که بسیاری از کارشناسان و فعالان بازار حتی به بهبود ۲۰ درصدی هم راضی هستند.

در هر حال شهادت‌کلید حل مشکلات یادشده و بهبود شرایط، تشکیل کابینه‌ای قدرتمند و علمی با هدف اصلاح ساختاری است؛ بنابراین دولت باید دقت بالایی در تشکیل کابینه به خرج دهد. مهم‌ترین بخش دولت، تیم اقتصادی است و برای تشکیل آن باید رویکرد تازه‌ای اتخاذ کرد. برای مثال انتخاب افراد برای تشکیل تیم اقتصادی جدید باید بر مبنای تخصص این افراد و به‌عبارت دیگر نگاه کارشناسی آنها باشد.

پس از حل این مسئله و عبور از انتخابات‌های جناحی، آنچه بیش از هر چیز اولویت دارد، هماهنگی تیم جدید در زمینه حل مشکلات است.

اصلاح ساختار بودجه و حل بحران ناترازی‌ها، از بودجه گرفته تا انرژی و بانکی، از مواردی است که باید در اولویت کابینه دولت پزشکیان قرار گیرد. اجرای این اولویت‌ها نیازمند انتخاب سگاندان قوی و آگاه برای ۳ نهاد اقتصادی سازمان برنامه و بودجه، بانک مرکزی و وزارت امور اقتصاد و دارایی است. حضور افراد متخصص در هر یک از نوس مثلث تیم اقتصادی می‌تواند پدیده مثبتی باشد، اما آنچه بیش از همه اهمیت دارد، هماهنگی اضلاع این مثلث بر محور یک برنامه اقتصادی جامع است. یک تیم فوتبال پرستاره را در نظر بگیرید که هیچ‌کدام از ستارگان آن حاضر نیستند با دیگری همکاری کنند. چنین تیمی به‌راحتی در مقابل یک تیم بی‌ستاره اما هماهنگ شکست می‌خورد. این مسئله در زمینه حل مشکلات اقتصادی نیز صادق است. در واقع آنچه بیش از توانا بودن سیاست‌گذاران اقتصادی اهمیت دارد، هماهنگی آنها در زمینه حل مشکلات است. از آنجا که ایران مانند گذشته به درآمدهای نفتی دسترسی ندارد، تیم اقتصادی توانایی تقسیم منابع حاصل از این درآمدها را نخواهد داشت؛ بنابراین باید این تیم رویکرد جدیدی مبنی بر درآمدزایی و کاهش هزینه‌ها اتخاذ کند که مستلزم روی کار آمدن افراد جدیدی است که رویکرد آنها با چنین مسئله‌ای سازگاری دارد. اگر سیاست‌گذاران اقتصادی رویکردهای هماهنگی در این زمینه نداشته باشند، چالش‌های زیادی در مسیر تحقق اصلاحات اقتصادی به‌وجود خواهد آمد. نگاهی به تجربیات تاریخی نیز نشان می‌دهد در بازه‌های زمانی که سیاست‌گذاران اقتصادی هماهنگی لازم برای رسیدن به اهداف خود را نداشته‌اند، موفقیت‌های بزرگی رقم خورده و به‌محض ایجاد شکاف در میان این افراد، مسیرهای رسیدن به اهداف ناهموار شده است.

خلاصه کلام اینکه برای خنثی‌سازی مین‌های این زمین باید با صبر و دقت و هماهنگی گام برداشت.

اقتصاد و توسعه

editor@smtnews.ir

روی خوش بازارها به یک انتخاب

ناکامی‌های گذشته، به‌ویژه مشکلات ناشی از تشدید تحریم‌ها در سال ۱۳۹۷، باعث خروج بخش قابل‌توجهی از نیروهای انسانی (به‌عنوان مهم‌ترین ثروت و سرمایه کشور) و فرار منابع مالی و نیز تضعیف منابع و سرمایه‌های طبیعی و فیزیکی کشور شده است. غفلت از انتصاب مدیران توانمند و شایسته یکی از دیگر مشکلات و موانع داخلی است؛ از همین رو استفاده از مشورت و تجارب نیروهای برتر به‌ویژه برای کادرسازی نیروهای آتی کشور امری ضروری است. در این پرونده **سفرنامه** علاوه بر تحلیل واکنش بازارها، نظر کارشناسان و اقتصاددانان در راستای مشارکت با دولت را جویا شده‌ایم.

معیشت و زندگی مادی است؛ به‌ویژه گروه‌هایی که در دهک‌های پایین هستند و گروه دوم، کسانی که از درآمد و رفاهی نسبی برخوردارند و اولویت‌های اجتماعی، فرهنگی و سیاسی‌شان برجسته‌تر است. بدیهی است که دولت به کمک سایر قوا و نهادهای حاکمیتی باید برای هر دو گروه به‌صورت موازی اقدامات لازم را انجام دهد. اما تحقق این مجموعه خواسته‌ها، پر از موانع داخلی و خارجی است که به‌نظر می‌رسد اصلی‌ترین مانع، تنش در روابط خارجی، به‌ویژه با کشورهای غربی و آمریکا و برخی کشورهای منطقه باشد. بر همین اساس نخستین اولویت باید تلاش برای رفع تحریم‌ها و حل مشکل روابط مالی و پولی (FATF) باشد.

سرانجام ماراتن یک‌ماهه انتخابات برای گروه‌های مختلف به پایان رسید و دکتر پزشکیان پیروز این رقابت مدنی شد. در یک هفته گذشته تمام بازارهای پولی، مالی و سرمایه‌گذاری واکنش مثبتی به این انتخاب نشان دادند. بورس روی روند صعودی قرار گرفت و سکه و ارز و خودرو ریزشی شدند؛ تا آنجا که همگان امیدوارند این تحول آغازی باشد برای حرکت در مسیر ساماندهی بازارها، رشد و رفاه کشور در همه ابعاد زندگی و در نهایت توسعه ایران سربلند. تردیدی نیست که گروه‌های مختلف جامعه، اولویت‌های مختلف و متنوعی دارند، اما شاید بتوان دو گروه از اولویت‌ها را از هم تمیز داد؛ گروه اول، انبوهی از مردم که مشکل اصلی و فوری‌شان

کارآفرینان برتر ایران در نشست با محمدجواد ظریف:

اقتصاد امروز با ۱۱ ابربحران مواجه است

سال‌هاست که اقتصاد در شرایط ویژه‌ای قرار دارد و رفع بسیاری از مشکلات به رفع تحریم و تجدید اصلاح ساختار بازمی‌گردد؛ بنابراین دولت چهاردهم باید راهبردهای کارآمدی بر مبنای گفت‌وگو با ذی‌نفعان اقتصادی در پیش بگیرد که نیازمند اصلاح رابطه بین دولت و تشکلهای اقتصادی گوناگون و مشارکت فعالان اقتصادی بخش خصوصی در تصمیم‌سازی‌هاست. بر همین اساس محمدجواد ظریف در جمع کارآفرینان ایران حاضر شد تا بر مشارکت با بخش خصوصی واقعی، فعالان اقتصادی و کارشناسان در انتخاب تیم اقتصادی دولت تاکید کند. ظریف با تاکید بر اینکه تحریم‌هایی که به ایران تحمیل شده، کمرشکن است، خطر خصولتی‌ها برای اقتصاد را بدتر و بیشتر از دولتی‌ها دانست و گفت: «رهبری راه‌حل بحران ماست».

خطر خصولتی‌ها از دولتی‌ها بدتر است

محمدجواد ظریف در این نشست با بیان اینکه سفرهای زیادی به کشورهای که موردتحریم واقع شده‌اند، داشته‌ام، گفت: اگر به دو کشور کوبا و ونزوئلا سفر کرده باشید، ارزش، جایگاه و توان بخش خصوصی ایران را متوجه خواهید شد. باوجود همه زنجیرهایی که به دست و پای دولت‌ها قرار گرفته است، به لطف خداوند و تلاش شما کارآفرینان و تولیدکنندگان چرخ تولید می‌چرخد. به گزارش مرکز اطلاع‌رسانی مجمع کارآفرینان ایران، ظریف با تاکید بر اینکه تحریم‌هایی که به ایران تحمیل شده، کمرشکن است، اظهار کرد: حاکمیت باید احساس کند وام‌دار مردم و بخش خصوصی است. تقریباً بیشتر مسیرها به روی ما بسته شده، اما در این ۴۰ سال بخش خصوصی توانسته سربلند میدان تولید و اقتصاد باشد.

باید قدردان بخش خصوصی باشیم

وی با بیان اینکه باید قدردان بخش خصوصی باشیم، افزود: ما باید به‌طور ویژه قدر مردم را بدانیم که باوجود همه مشکلات اقتصادی پای کار آمدند. وزیر سابق امور خارجه گفت: قطعاً بیشتر شما کارآفرینان اگر سرمایه‌های خود را به خارج از کشور منتقل کنید، وضعیت بهتری خواهید داشت، اما باوجود همه مشکلات و موانع در کشور ماندن باید و برای ایران خدمت می‌کنید. از این جهت به سهم خودم از شما قدردانی می‌کنم.

ظریف با بیان اینکه متأسفانه تعدادی در کشور منافع‌های دارند که اجازه تغییر

وضعیت موجود را نمی‌دهند، افزود: ما چاره‌ای غیر از مقابله با منافع این افراد نداریم. وی با اشاره به هزینه گزاف نقل‌وانتقالات تجاری ایران گفت: متأسفانه هزینه نقل‌وانتقال تجاری ایران ۳۳ درصد کل حجم تجارت است. سال گذشته حجم تجارت ایران شامل محصولات نفتی و غیرنفتی حدود ۱۵۳ میلیارد دلار بود که با این حساب در سال گذشته ۵۰ میلیارد دلار هزینه تحمیلی داشته‌ایم. ظریف با اشاره به آسیب‌های تحریم به اقتصاد کشور افزود: دولت جدید برای رفع تحریم و FATF نیازمند حمایت داخلی است. نمی‌توان بدون حمایت داخلی این اقدامات را انجام داد. وی با اشاره به اینکه خطر خصولتی‌ها از دولتی‌ها بدتر است، گفت: خصولتی‌ها به‌نام دولت و بخش خصوصی از رانت‌هایی استفاده می‌کنند و در انتهای کار کسی نمی‌تواند بابت همین رانت آنان را بازخواست کند. ظریف در ادامه با اشاره به تشکیل کمیته‌ای با هدف انتخاب وزرای کابینه دولت چهاردهم گفت: دولت منتخب به‌زودی نامه‌ای را در قالب فراخوان برای دریافت پیشنهادهای معرفی تیم اقتصادی دولت به شما کارآفرینان ارسال خواهد کرد تا در کمیته انتخاب وزرا مشارکت داشته باشید. وی افزود: براساس تصمیماتی که گرفته شده با هدف جوان‌سازی دولت قرار است ۶۰ درصد از وزرا برای نخستین بار وزیر شوند و سن آنان نیز زیر ۵۰ سال باشد.

پزشکیان به‌شدت سالم و صادق است

ظریف گفت: بنا داریم دولت جوانی تشکیل شود و واقعا قرار نیست افرادی مانند من که بارها مسئولیت داشته‌ایم، دوباره در این دولت مسئولیت بگیریم. در دوره تبلیغات ریاست‌جمهوری بارها تاکید کرده‌ام که من ظریف در دولت مسئولیتی نمی‌خواهم و برای پست و مقام نیامده‌ام؛ حتی حاضر نیستم پست معاون اولی را به‌خاطر پست و مقامش بپذیرم. وی گفت: پزشکیان به‌شدت سالم و صادق است؛ به همین دلیل به میدان آمدم و از وی حمایت کردم. ظریف با اشاره به تلاش‌ها برای معرفی کابینه‌ای توانمند افزود: در هر صورت من تحت هر شرایطی با سپه‌خواهی مخالفم و معتقدم روند انتخاب کابینه باید کاملاً شفاف باشد، به همین خاطر در نظر داریم بخشی خصوصی را در انتخاب تیم اقتصادی دولت دخیل کنیم. باید این مسیر را با هم طی و تا جایی که می‌توانیم به دولت در کاهش مشکلات اقتصادی و رفع موانع کمک کنیم. **دربری راه‌حل بحران است**

وی در پایان با اشاره به نقش رهبر معظم انقلاب در عبور از بحران‌ها گفت: رهبری راه‌حل بحران است. بی‌دلیل ما روشنفکران و پولدارها راه‌حل را تبدیل به مشکل نکنیم و من به‌طور جدی از شما کارآفرینان که در کشور مرجع هستید، درخواست می‌کنم که مسیر درست را انتخاب کنید.

دولت باید قوی‌ترین افراد را در تیم اقتصادی منصوب کند

در ادامه حمید کشاورز، کارآفرین گروه صنعتی کروز با بیان اینکه پیشروان‌های بزرگ اقتصادی همواره به‌دلیل موانع و چالش‌ها خلاف جهت آب شنا کرده‌اند، گفت: دولت باید قوی‌ترین افراد را در تیم اقتصادی به‌ویژه در سازمان برنامه و بودجه منصوب کند. وی با اشاره به مدل توسعه اقتصادی کشورهای منطقه افزود: مدل توسعه ایران مدل منحصربه‌فردی است و با مدل توسعه کشورهای منطقه کاملاً متفاوت است. کشاورز با بیان اینکه مقرراتی که ما در ایران با آن مواجهیم دست‌وپاگیر است، گفت: با این شرایط نباید انتظار توسعه داشته باشیم. همچنین رضا رضایی، کارآفرین گروه آذین خودرو گفت: مجموعه آذین خودرو امروز بالای ۱۶ هزار نفر نیرو دارد و با این شرایط تاکنون هیچ کمکی از دولت دریافت نکرده است. توسعه کلان کشور منوط به تولید است. وی با بیان اینکه توسعه کلان کشور منوط به تولید است، خاطر نشان کرد: امروز انقلاب فناوری مسیر توسعه را تغییر داده و شرکت‌هایی که بروز نیستند، محکوم به شکست هستند. ما امیدواریم مسئله تصدی‌گری دولت و دخالت آن در اقتصاد در دولت آقای پزشکیان حل شود. عضو مجمع کارآفرینان ایران یادآور شد: بحران‌های نقدینگی، قیمت‌گذاری دستوری، ناترازی بانک‌ها و بازار سرمایه باید رفع شوند، زیرا غیر از این راه برن‌رفتی برای خروج از شرایط کنونی نداریم. کشور برنامه توسعه صنعتی ندارد و ۵۰ سال است که هر دولتی سرکار می‌آید، بنا به سلیقه خود صنعت را اداره می‌کند؛ در صورتی که این خطاست و نتیجه ادامه مسیر، همین شرایط امروز خواهد بود.

رهبری پای کار ایستاده تا مشکل اقتصادی کشور را حل کنند

سوال اساسی این است که آیا ما در دولت جدید می‌خواهیم کشور را ۴ سال به عقب برانیم یا می‌خواهیم از بحران عبور دهیم؟ ما با روش‌ها، فنون و تفکرات غلط نمی‌توانیم از بحران خارج شویم. این تغییر نیازمند جراحی عالمانه است. وی خطاب به آقای ظریف گفت: برخی از کسانی که اطراف شما را گرفته‌اند، به‌دنبال سهم‌خواهی هستند. به این افراد نمی‌توان در مسیر عبور از این شرایط تکیه کرد. متأسفانه فساد در کشور نظام‌مند شده و ما راهی غیر از تجدیدنظر در بخش اقتصادی نداریم. حسین مهری، نماینده گروه کاله یا یادآوری خدمات دیپلماتیک ظریف گفت: شما نشان دادید که مرد میدان و دیپلماتی هستید. ما امروز ۱۱ ابربحران داریم و این بحران‌ها یک کشور را زمین می‌زند. ناترازی انرژی، ناترازی بانک‌ها، افزایش مهاجرت، اقتصاد دستوری و... از مشکلات گسترده ما است. باید هر کدام از این بحران‌ها تبدیل به پروژه شود و برای حل آن یک مسئول تعیین و شرح وظایف آن با زمان‌بندی دقیق مشخص شود. در این صورت می‌توان به خروج از این شرایط امیدوار بود، وگرنه تجارب دولت‌های گذشته را در این دولت نیز مشاهده خواهیم کرد. وی افزود: باید بخش خصوصی مستقل و قدرتمند در کشور به رسمیت شناخته شود. کشورهای همسایه ما مشغول اجرای پروژه‌های بزرگ هستند، اما ما درگیر تأمین مرغ و تخم‌مرغ شده‌ایم. اگر تصمیم سخت‌گیریم، مشکلات حل نمی‌شود. ما باید مانند کشورهای نظیر آمریکا، آلمان، ژاپن و کره جنوبی برندسازی کنیم.

بدون رفع تحریم و اقتصاد دولتی مشکلات حل نمی‌شود

محمدرضا دبیانی، رئیس هیات مدیره مجمع کارآفرینان ایران در این نشست با اشاره به تفاوت مجمع کارآفرینان با اتاق بازرگانی گفت: تفاوت مجمع کارآفرینان ایران با اتاق بازرگانی این است که در مجمع صرفاً کارآفرینان و تولیدکنندگان حضور دارند؛ در صورتی که در اتاق بازرگانی جمع‌کنندگی، واردکنندگان، صادرکنندگان و تجار عضو هستند. دبیانی ادامه داد: کارآفرینان عضو مجمع، سالیان پیش با تلاش فراوان از بنگاه‌های کوچک مشغول فعالیت شدند و اکنون هر کدام از این عزیزان چندین‌هزار پرسنل را مشغول کار کرده‌اند و شکی نیست که کارآفرینان به‌نوعی به‌شکل طبیعی و در یک مسیر سخت رشد کرده‌اند.

وی با بیان اینکه کارآفرینان می‌توانند خود را برای هر شرایطی آماده کنند، گفت: مجموعه ما به‌عنوان بخش خصوصی به‌دنبال گرفتن امتیاز خاصی از دولت‌ها نیست. ما امروز به بلوغی رسیده‌ایم و آمادگی این را داریم که به دولت کمک کنیم. دبیانی ادامه داد: ما باید بپذیریم که بدون رفع «تحریم‌ها» و رفع «چالش‌های اقتصاد دولتی» مشکل حل نمی‌شود. در حقیقت حتی اگر تحریم‌ها رفع شود با اقتصاد دولتی، راه برن‌رفتی وجود ندارد. دولت باید تصمیم بگیرد نقش خود را در اقتصاد کمرنگ کند و وظیفه و نقش را به بخش خصوصی واگذار کند.

رئیس هیات مدیره مجمع کارآفرینان ایران تاکید کرد: مجموعه‌های بزرگ اقتصاد خصوصی باید کشور را اداره کنند. حتی در صورت برداشتن تحریم اگر حمایت بخش خصوصی نباشد، باز هم مشکل حل نخواهد شد.

وی گفت: دولت باید به بزرگ‌شدن بخش خصوصی کمک کند. امروزه در دنیا مجموعه‌های اقتصادی بزرگ در سیاست‌گذاری‌ها مؤثرند؛ بنابراین مجموعه بخش خصوصی می‌تواند با ایجاد گفت‌وگو به دولت کمک کند. دبیانی تاکید کرد: اگر نگاه دولتی بر اقتصاد تداوم داشته باشد، نتیجه‌های نخواهیم گرفت. بدون بخش خصوصی ظرفیت حل مشکلات اقتصادی موجود را دارد و امروز آن چیزی که ما از شما می‌خواهیم این است که به ما در ایجاد این گفت‌وگو کمک کنید.

غلامرضا منزوی زاده، کارآفرین گروه قالی سلیمان در ادامه این نشست گفت:

بر کسی پوشیده نیست که وضعیت اقتصادی کشور خراب است، با این شرایط جای شکرش باقی است که رهبری پای کار ایستاده تا مشکل اقتصادی کشور را حل کند. اگر دولت و وزرا مجدد به سیاست‌بازی بپردازند، مشکلات پابرجا می‌ماند.

وی افزود: بخش خصوصی حدود ۹۸ درصد تولید و اقتصاد کشور را در دست دارند. ما کارآفرینان وابستگی به هیچ فردی نداریم. ما علاقه‌مند نظام هستیم. مشکل کشور اقتصادی است. منزوی زاده گفت: من در این نشست فقط یک سوال دارم؛ بانک مرکزی چرا جلوی صادرات فولاد کشور که ارزآوری قابل توجهی دارد را گرفته است؟ دولت منتخب حتماً باید به این دست از تصمیمات سلیقه‌ای توجه ویژه‌ای کند.

کارگران توانایی اداره زندگی با این وضعیت را ندارند

محمدرضا گنجی، کارآفرین گروه رازی با بیان اینکه همه نامزدهای انتخابات ریاست‌جمهوری مهم‌ترین وعده انتخاباتی‌شان بهبود وضعیت مردم بود، گفت: کارگران توانایی اداره زندگی با این وضعیت را ندارند. مهم‌ترین مسئله در این حوزه بازگشت به برجام است. مردم می‌توانند در شرایط بازگشت به برجام کالای ارزان‌تر با کیفیت برتر بخرند. واقعا چه زمانی قرار است به برجام و تعامل با دنیا بازگردیم؟

وی افزود: از زمانی که انقلاب شده ما با امید زندگی کردیم. ما کارآفرینان در کشور ماندم تا شرایط کشور را در بخش تولید، اشتغال، سرمایه‌گذاری، خلق